

KRYTERIA OCENIANIA

II ETAP EDUKACYJNY – HISTORIA

KLASA IV	KLASA V	KLASA VI	KLASA VII	KLASA VIII
<u>DOPUSZCZAJĄCY</u> Uczeń:	<u>DOPUSZCZAJĄCY</u> Uczeń:	<u>DOPUSZCZAJĄCY</u> Uczeń:	<u>DOPUSZCZAJĄCY</u> Uczeń:	<u>DOPUSZCZAJĄCY</u> Uczeń:
– z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: historia, przeszłość - odróżnia przeszłość od współczesności - potrafi krótko scharakteryzować, czym są baśnie i legendy - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: archeologia, źródła historyczne - rozumie, że źródła nie zawsze mówią prawdę - z pomocą nauczyciela poprawnie posługuje się pojęciami: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie - podaje przykłady pamiątek rodzinnych - z pomocą nauczyciela używa pojęć: oś czasu, tysiąclecie, stulecie, wiek - z pomocą nauczyciela tworzy prostą oś czasu - z pomocą nauczyciela określa, w którym wieku	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak – opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym – potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt – wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks – wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka – wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii – wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb	– wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: Stary Świat, Nowy Świat – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą – zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku	– wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego. – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura; – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej. – wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariatus, strajk, fabrykanci;	– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina XXXII.1 – wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a – wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, Wielka Wojna Ojczyźniana – zna datę agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941)

rozegrało się dane wydarzenie - oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe - rozpoznaje polskie symbole narodowe - wskazuje na mapie Europy Polskę - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: region, mała ojczyzna, duża ojczyzna - podaje nazwę regionu, w którym mieszka, i wskazuje go na mapie Polski - rozumie, czym są zabytki i dlaczego są ważne - z pomocą nauczyciela wskazuje zabytki w swoim miejscu zamieszkania - rozumie pojęcia: mapa, plan, legenda, skala - wymienia elementy mapy historycznej - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami:	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: piramida, faraon – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: Tora, Żydzi, Dekalog – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne – wyjaśnia, do czego służy pismo – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów - Rozdział 2. Starożytna Grecja – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: demokracja, zgromadzenie ludowe	– wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie– trzy dziedziny jego zainteresowań – wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia – wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: odpust – wymienia wyznania protestanckie – poprawnie posługuje się terminem: sobór – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	– wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku. - Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim – wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich. – wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego; – wymienia przyczyny powstania listopadowego. – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, Wielka Emigracja; – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;	– omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny, pacyfikacja, gwiazda Dawida, obóz zagłady – identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej – wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, konwój, Enigma, lotniskowiec, pancernik – zna datę ataku Japonii na USA (7 XII 1941) – wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka, konferencja w Teheranie – zna daty: konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), desantu aliantów w Normandii (VI 1944), konferencji jałtańskiej (II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945), zrzućenia bomb atomowych na Hiroszimę i
--	---	--	--	---

koczowniczy i osiadły tryb życia, człowiek rozumny - opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające - wskazuje na mapie obszar Mezopotamii - wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: faraon, społeczeństwo (grupa społeczna) - wskazuje na mapie Egipt oraz Nil - opisuje warunki życia w starożytnym Egipcie - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: piramida, hieroglify - rozpoznaje podstawowe osiągnięcia starożytnego Egiptu (budowle, pismo, mumie) - opisuje wygląd piramid - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: pismo obrazkowe, hieroglify,	– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: danina, sojusz – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: mity, heros – przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion – opisuje rolę sportu w codziennym życiu – przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: imperium – uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim” – określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia	– poprawnie posługuje się terminami: szlachta, herb, szabla – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica – poprawnie posługuje się terminami: folwark, dwór – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan – wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki Hołd pruski postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna – wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej	– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego. – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków. – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Północ, Południe, dyskryminacja; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej. – zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871);	Nagasaki (VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, łapanka, wysiedlenia, deportacja, akcja „AB” – zna datę zbrodni katyńskiej (IV–V 1940) – wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska – zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (VII 1941) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego – wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki
--	--	--	--	---

pismo klinowe, pismo alfabetyczne - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Hellada, Hellenowie, mit, heros - z pomocą nauczyciela opisuje warunki naturalne starożytnej Grecji - wymienia najważniejszych bogów greckich - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: demokracja, obywatele, agora - wymienia różne zajęcia mieszkańców Aten - wymienia różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciem filozofia - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: igrzyska, olimpiada - przedstawia rolę sportu w starożytnej Grecji - z pomocą nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki - wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, Rzym	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: dyktator, cesarz – wskazuje na mapie: Rzym – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów – przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy – przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami:	– wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: włoszczyzna i wskazuje jego pochodzenie – wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki Unia lubelska postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: tolerancja – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej – poprawnie posługuje się terminem: elekcja – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji	– identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch. – wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm, metropolia; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji. – wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w. – wyjaśnia znaczenie terminów: teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa;	Zbrojnej (ZWZ), Armia Krajowa (AK), Szare Szeregi – zna datę powstania AK (II 1942) – identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego „Grota”, Tadeusza Komorowskiego „Bora” – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska – zna daty: wybuchu powstania w getcie warszawskim (IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943) – wyjaśnia znaczenie terminów: godzina „W”, plan „Burza”, zruty – zna daty wybuchu i upadku powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944) – wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa, Manifest PKWN, Polska Lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)
---	--	--	---	---

- z pomocą nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca - przedstawia uzbrojenie rzymskiego legionisty - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: amfiteatr, Koloseum, Forum Romanum, triumf - z pomocą nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt - z pomocą nauczyciela wymienia najważniejsze dokonania starożytnych Rzymian - z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie - dostrzega zasadnicze różnice między chrześcijaństwem a wierzeniami starożytnych Rzymian <u>DOSTATECZNY:</u>	apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: ikona, freski, mozaika – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: oaza, islam, Allach, Koran, meczet – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: dynastia, cesarstwo, możnowładca – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki” – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: senior, wasal, hołd lenny, przywilej – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: rycerz, herb, kopia, ostrogi	– wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminem: hetman – wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa) – wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych – poprawnie posługuje się terminem: potop szwedzki – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty	– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze. Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna, branka, dyktator; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego. – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, germanizacja;	– zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (VII 1944), konferencji w Jałcie (II 1945) – wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy, Powszechna deklaracja praw człowieka, strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, blokada Berlina Zachodniego, NATO, reparacje wojenne – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana – wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni – wyjaśnia znaczenie terminów: supermocarstwo, kraje demokracji ludowej, odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski – zna datę śmierci J. Stalina (1953) -wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki Roku Afryki (1960)
--	--	---	---	---

– poprawnie posługuje się pojęciami: historia, baśń, legenda -podaje przykłady postaci legendarnych i historycznych -przedstawia, czym zajmują się historycy -rozdziela pracę historyków i archeologów -wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki -dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych -poprawnie posługuje się pojęciami: drzewo genealogiczne, tradycja rodzinna -z pomocą nauczyciela przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny lub wybranej postaci (historycznej lub literackiej) -podaje przykłady tradycji rodzinnych -poprawnie posługuje się pojęciami: chronologia, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna -zamienia cyfry arabskie na rzymskie	– opisuje uzbrojenie rycerzy – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: prawosławie, ekskomunika – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: zakon, klasztor, uniwersytet – przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację – wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: katedra, witraże, miniatura – przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecza – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: wielka wędrówka ludów, plemię	– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem – przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej – poprawnie posługuje się terminami: sułtan, husarz, janczar – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń – charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w. – opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	– identyfikuje postać Michała Drzymały; – wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji. – wyjaśnia znaczenie terminu: emigracja zarobkowa, robotnicy; – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – zna datę rewolucji 1905–1907; – rozwinie skrót: SDKP , SDKPiL, PPS, PSL; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	– wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego – wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm – zna daty: powstania Izraela (1948), rewolucji islamskiej w Iranie (1979), I wojny w Zatoce Perskiej (1990) – wyjaśnia znaczenie terminów: wyścig zbrojeń – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Fidela Castro, Johna F. Kennedy’ego – wyjaśnia znaczenie terminów: Unia Europejska, euro – zna datę powstania Unii Europejskiej w wyniku zawarcia traktatu z Maastricht (1992) – podaje przyczyny integracji europejskiej – identyfikuje postać Roberta Schumana – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja obyczajowa, ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa
--	---	---	---	--

-porządkuje epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie -poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. -oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er - poprawnie posługuje się pojęciami: drzewo genealogiczne, tradycja rodzinna - z pomocą nauczyciela przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny lub wybranej postaci (historycznej lub literackiej) podaje przykłady tradycji rodzinnych - poprawnie posługuje się pojęciami: chronologia, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna - zamienia cyfry arabskie na rzymskie - porządkuje epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie - poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.	– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: książę, dynastia – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska” – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: arcybiskupstwo, koronacja – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: insygnia królewskie – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: senior i juniorzy, zasada senioratu – posługuje się terminami: gród, podgródzie, danina, posługi – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu	Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki – krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję, Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: parlament – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej – poprawnie posługuje się terminem: oświecenie – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa) – wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus – wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęg europejskie XVIII stulecia	– wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska; – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pocieszeniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pocieszeniu serc. – wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa; – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, przesiedlenia ludności, Polska Partia Robotnicza, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), żołnierze niezlomni (wyklęci) – wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, szabrownictwo – zna daty: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945), akcji „Wisła” (1947) – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), system monopartyjny, Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL), system centralnego sterowania gospodarką, Państwowe Gospodarstwa Rolne – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta – wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa, mała stabilizacja, obchody Tysiąclecia Chrztu Polski
---	--	--	---	---

- oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er - poprawnie posługuje się pojęciami: wspólnota, Polonia - przedstawia polskie symbole narodowe - identyfikuje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn - rozumie, że różne regiony Polski mają inne tradycje i zwyczaje - podaje proste przykłady tradycji lokalnych - z pomocą nauczyciela rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości - podaje przykłady działań, które pomagają poznawać historię lokalną - dostrzega ograniczenia legend jako źródeł historycznych - wyjaśnia, czym różni się mapa historyczna od planu historycznego - odczytuje podstawowe informacje z mapy i planu historycznego - poprawnie korzysta z legendy	– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania – wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów – tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: rozbięcie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: starosta, Szczerebiec – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”	– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA – wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie – poprawnie posługuje się terminem: rozbiory Polski – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski	– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front; – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej. – wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Armia Czerwona, łagry; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinie skrót ZSRS.	– zna daty: śmierci J. Stalina (1953), obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, kardynała Stefana Wyszyńskiego – prezentuje okoliczności dojścia W. Gomułki do władzy - wyjaśnia znaczenie terminów: „druga Polska”, propaganda sukcesu – identyfikuje postać Edwarda Gierka – przedstawia przemiany w życiu codziennym Polaków za rządów E. Gierka – wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Obrony Robotników (KOR) – identyfikuje postacie: Jana Pawła II, Jacka Kuronia – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, 21 postulatów „Solidarności”, NSZZ „Solidarność” – zna datę strajków sierpniowych (VIII 1980), porozumień sierpniowych z Gdańska (31 VIII 1980)
--	---	--	--	---

- poprawnie posługuje się pojęciami: rewolucja neolityczna, Żyzny Półksiężyc - opisuje początki rolnictwa i udomowienie zwierząt - wymienia korzyści, które dały człowiekowi umiejętności uprawy ziemi i hodowli zwierząt - poprawnie posługuje się pojęciem: miasto-państwo - wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii i Babilonii - opisuje początki pierwszych miast i państw - wyjaśnia znaczenie Nilu dla rolnictwa, życia i rozwoju państwa - wymienia grupy społeczne w Egipcie - poprawnie posługuje się pojęciami: politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe - wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej - wyjaśnia, na czym polegała mumifikacja i jaki był cel tego procesu	- wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: unia personalna - przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę - przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim - przedstawia, kim był Jan Matejko - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: wojska zaciężne, żołąd - przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: szlachta, sejm walny, izba poselska, senat <u>DOSTATECZNY:</u> - poprawnie posługuje się terminami: pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka	- wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki - podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej - poprawnie posługuje się terminem: szkoła parafialna - podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych - poprawnie posługuje się terminem: konstytucja - podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) - wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski - na obrazie Jana Matejki Konstytucja 3 maja 1791 roku wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego - poprawnie posługuje się terminami: nacelnik, kosynierzy, zaborcy - wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania	- wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie; - zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; - wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej. - wyjaśnia znaczenie terminów: Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy; - zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); - wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego - przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej; - wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer; - zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez	- identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz - wyjaśnia znaczenie terminów: stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), internowanie - zna datę wprowadzenia stanu wojennego (13 XII 1981) - identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki - wyjaśnia znaczenie terminu Jesień Ludów - identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla - wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe - zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) - identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego - wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja,
---	---	---	--	--

- rozpoznaje różne rodzaje pisma - wymienia najważniejsze korzyści związane z wynalezieniem pisma - poprawnie posługuje się pojęciami: polis, mitologia - wskazuje na mapie Grecję i jej wyspy oraz otaczające morza - przedstawia wierzenia starożytnych Greków - wymienia czynniki łączące starożytnych Greków - poprawnie posługuje się pojęciami: Akropol, Partenon - wskazuje na mapie Ateny - wymienia cechy ustroju Aten - podaje przykłady greckich dokonań w zakresie architektury i sztuki - wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie - poprawnie posługuje się pojęciami: tragedia, komedia, epos - wyjaśnia, kim był Homer - poprawnie posługuje się pojęciami: republika, obywatele, cesarstwo,	kamienia, epoka brązu, epoka żelaza – przedstawia, skąd wywodzą się praludzie – opisuje życie ludzi pierwotnych – charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza – wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka – poprawnie posługuje się terminami: cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki – samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii – poprawnie posługuje się terminami: faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej	– wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski – wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, rewolucja, Bastylia – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca – poprawnie posługuje się terminami: gilotyna, terror – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI – charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej – poprawnie posługuje się terminem: Wielka Armia – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę	Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postać Adolfa Hitlera; – wymienia cechy charakterystyczne nazizmu. – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki, łagier; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop- Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego. – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, emancypacja, prawa wyborcze; – identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów; – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego – wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, referendum akcesyjne, Unia Europejska – zna daty: przyjęcia Polski do NATO (1999), wejścia Polski do UE (2004) <u>DOSTATECZNY:</u> – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego – wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej – podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy,
---	--	---	--	---

provincje, legiony, barbarzyńcy - przedstawia legendarne początki Rzymu - porządkuje chronologicznie formy ustrojowe Rzymu - zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e. i 476 r. n.e. - poprawnie posługuje się pojęciami: patrycjusze, plebejusze, niewolnicy - wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały - charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego - charakteryzuje rozrywki starożytnych Rzymian - poprawnie posługuje się pojęciami: romanizacja, języki romańskie - wyjaśnia sens powiedzenia: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu - wymienia przykłady materialnych śladów imperium - podaje przynajmniej jedną przyczynę prześladowań chrześcijan	- opisuje zakres władzy faraona - poprawnie posługuje się terminami: judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, prorok, Świątynia Jerozolimska - wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem - poprawnie posługuje się terminami: papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaćniński - wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka - porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne - wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią - omawia przyczyny wynalezienia pisma - wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów	- opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję - wymienia państwa zaborcze - wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki - podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech - wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie - podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego <u>DOSTATECZNY:</u> - wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy - poprawnie posługuje się terminami: karawela, Kompas - podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia - wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie	- wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, Anschluss, oś Berlin- Rzym-Tokio (państwa osi); - identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera; - wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; - podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera. Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym - zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; - wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; - wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości. - wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt;	obrona Grodna, bitwa pod Kockiem, obrona Helu - wyjaśnia znaczenie terminów: linia Maginota, kolaboracja - zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (IV 1940), ataku III Rzeszy na Francję (V–VI 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940) - wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r. - wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem - wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki - przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji, szczególnie wobec Żydów - omawia bilans Holokaustu - wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o Atlantyk, wilcze stada - identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta, Erwina Rommla
---	--	--	---	--

- charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa sytuuje początki chrześcijaństwa we właściwym wieku DOBRY: - poprawnie posługuje się pojęciami: historia, baśń, legenda - podaje przykłady postaci legendarnych i historycznych - przedstawia, czym zajmują się historycy - wyjaśnia, czym jest historia i dlaczego ją poznajemy - potrafi wskazać elementy prawdziwe i fikcyjne w opowieściach - rozróżnia pracę historyków i archeologów - wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki - dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych - rozumie różnicę między historią a archeologią - wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych - z pomocą nauczyciela ocenia, czy źródło jest wiarygodne	- poprawnie posługuje się terminami: Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora - wskazuje na mapie: Grecję, Ateny - wyjaśnia znaczenie terminu demokracja i charakteryzuje demokrację ateńską - poprawnie posługuje się terminami: danina, sojusz, hoplita, falanga - wskazuje na mapie: Spartę, Persję - wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas - poprawnie posługuje się terminami: Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański - przedstawia wierzenia starożytnych Greków - wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję - wyjaśnia, kim był Homer - poprawnie posługuje się terminami: Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada,	- poprawnie posługuje się terminem: cywilizacje prekolumbijskie - wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków - wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki - przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych - wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej - poprawnie posługuje się terminem: renesans, - podaje czas trwania epoki renesansu - przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: człowiek renesansu - opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu - wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia - poprawnie posługuje się terminem: mecenat	- zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); - identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; - wymienia postanowienia pokoju ryskiego; - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego - wyjaśnia znaczenie terminu Naczelnik Państwa; - zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; - wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; - wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze. - wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja;	- wyjaśnia genezę i cele Wielkiej Koalicji - wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką, miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS - charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej - wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, katastrofa gibraltarska - wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej - wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na uchodźstwie - wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki - przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego
---	---	--	--	--

- poprawnie posługuje się pojęciem: genealogia - wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych dla zachowania historii rodziny - poprawnie odczytuje proste drzewo genealogiczne - poprawnie odczytuje informacje z osi czasu - rozróżnia epoki historyczne - biegle odczytuje i zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich i arabskich - określa początek i koniec wieku - poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu - wyjaśnia, czym jest wspólnota państwowa i narodowa - przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych - analizując mapę, wymienia główne regiony Polski oraz wskazuje ich położenie - rozumie różnicę między małą i dużą ojczyzną - wskazuje różnice kulturowe i historyczne między regionami	Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski – wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji – opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych – poprawnie posługuje się terminami: Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz – przedstawia legendarne początki Rzymu – wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński – omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta – poprawnie posługuje się terminami: prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów – wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego – wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium	– wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł – poprawnie posługuje się terminami: reformacja, protestanci – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli – poprawnie posługuje się terminami: kontrreformacja, seminarium duchowne – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów – poprawnie posługuje się terminami: demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota	– zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi; – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; - rozwinie skrót COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.	– identyfikuje postacie: Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego – wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego – identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora” – przedstawia założenia planu „Burza” – wyjaśnia znaczenie terminu proces szesnastu – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie oraz w Jałcie dotyczące Polski – wyjaśnia znaczenie terminów: procesy norymberskie, plan Marshalla, doktryna Trumana – zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945), uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948), powstania RFN i NRD
--	---	--	--	---

- wymienia postacie szczególnie zasłużone dla małej ojczyzny i identyfikuje formy ich upamiętnienia - rozumie znaczenie i konieczność ochrony zabytków historycznych w swoim regionie - wyjaśnia, czego można dowiedzieć się z legend - samodzielnie odczytuje informacje z mapy i planu historycznego - rozumie, czym jest skala i do czego służy - wyjaśnia znaczenie legendy mapy i poprawnie interpretuje jej symbole – wyjaśnia różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia - wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna - opisuje cechy i umiejętności przodków człowieka rozumnego - wyjaśnia rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji - wyjaśnia, do czego służyło pismo w dawnych czasach	Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego – poprawnie posługuje się terminami: bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki – wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego – poprawnie posługuje się terminami: kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana – wyjaśnia powiedzenie: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu – poprawnie posługuje się terminami: Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański	– wymienia izby sejmu walnego – przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady liberum veto – poprawnie posługuje się terminami: spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna – przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju – wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski – wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między	– wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm; – identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze. – zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop- Mołotow <u>DOSTATECZNY:</u> – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza	(1949), powstania NATO (1949) – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń – wyjaśnia, czym była zimna wojna – wyjaśnia znaczenie terminu powstanie węgierskie – zna datę powstania węgierskiego (X 1956) – identyfikuje postać Nikity Chruszczowa – omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej – wyjaśnia znaczenie terminu metoda biernego oporu – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Mahatmy Gandhiego – wskazuje na mapie Koreę, Wietnam, Chiny, Indie, Pakistan – przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji – wyjaśnia znaczenie terminu konflikt żydowsko-palestyński
--	--	---	---	---

- wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym - charakteryzuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji - charakteryzuje strukturę społeczną Egiptu - wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a życiem ludzi w Egipcie - poprawnie opisuje własnymi słowami podstawowe role w społeczeństwie egipskim - opisuje rozwój nauki egipskiej i jej znaczenie w życiu codziennym - podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan - opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy - charakteryzuje znaczenie pisma dla rozwoju cywilizacji - wyjaśnia proces ewolucji pisma (od piktogramów do alfabetu) - wyjaśnia rolę Fenicjan w stworzeniu alfabetu - • wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności	– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan – omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego – poprawnie posługuje się terminami: Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia bizantyjski przepych – poprawnie posługuje się terminami: oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski	- teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata – poprawnie posługuje się terminami: unia personalna, unia realna – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie – wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” – poprawnie posługuje się terminami: wolna elekcja, bezkrólewie	(IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich. – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji. – zna daty: skonstruowania telegrafu (1837);	– identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata, Ruhollaha Chomejniego – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej – wyjaśnia znaczenie terminów: Praska Wiosna – zna daty: wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (1962), Praskiej Wiosny (1968) – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja (zimna wojna) między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu – wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Euratom, układ z Schengen, traktat z Maastricht – zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957)
---	--	---	--	--

oraz sytuację polityczną (podział na polis) - charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali - wyjaśnia, kim był Perykles - opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach - wyjaśnia, czym była demokracja ateńska (udział obywateli w podejmowaniu decyzji) - opisuje rolę Peryklesa jako przywódcy Aten - porównuje położenie obywateli, kobiet i niewolników w Atenach - przedstawia dokonania nauki greckiej - łączy czołowych greckich twórców i uczonych (Fidiasza, Sofoklesa, Pitagorasa, Hipokratesa, Sokratesa, Platona, Arystotelesa) z właściwymi polami aktywności - wskazuje na mapie współczesnego świata zasięg cywilizacji greckiej	– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności – poprawnie posługuje się terminami: Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka – poprawnie posługuje się terminami: dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat – wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie – przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV – przedstawia genezę bogactwa templariuszy – opisuje mit skarbu templariuszy – poprawnie posługuje się terminami: feudalizm,	– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn – wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie – podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)	– identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu. – wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy; – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu. – identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa;	– zna datę obrad soboru watykańskiego II (1962–1965) – identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Wista”, referendum ludowe, demokracja ludowa, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu – zna daty: referendum ludowego (1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (1947) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki” – wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej, kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich – omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków
--	--	--	---	--

- dostrzega i wyjaśnia różnice między tragedią a komedią - przedstawia treść Iliady i Odysei - przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich - wskazuje charakterystyczne cechy ustroju Rzymu w czasach królestwa, republiki, cesarstwa - opisuje ekspansję terytorialną Rzymu i jej przyczyny - charakteryzuje życie i obowiązki rzymskiego legionisty - opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego - wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem - opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum - wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw - wyjaśnia, na czym polegała romanizacja	senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym – poprawnie posługuje się terminami: rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie – poprawnie posługuje się terminami: gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta	– wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy – wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: Zaporże – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporże i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.) – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.) – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej – poprawnie posługuje się terminami: islam, wezyr – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen z Turcją	– przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego. – wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia, Galicja, unia personalna; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego- Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim. – wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;	– wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych – wyjaśnia znaczenie terminów: plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm – zna daty: powstania PZPR (1948), przyjęcia Konstytucji PRL (1952) – podaje założenia planu sześcioletniego – wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, „polska droga do socjalizmu”, Marzec 1968 r., Grudzień 1970 r. – zna daty: wydarzeń poznańskich (VI 1956), polskiego Października (X 1956), wydarzeń marcowych (III 1968), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (XII 1970) – charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL – wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka – opisuje życie codzienne w czasach PRL
---	--	--	---	---

- podaje przykłady wybitnych dzieł sztuki i architektury rzymskiej - przedstawia rolę prawa i okoliczności jego spisania w Rzymie - wyjaśnia, dlaczego Rzymianie przykładali dużą wagę do budowy sieci dróg - poprawnie posługuje się pojęciem: wolność religijna - wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo było atrakcyjne dla członków różnych grup społecznych - wyjaśnia, jaką zmianę wprowadził Edykt mediolański <u>BARDZO DOBRY:</u> - wyjaśnia znaczenie uczenia się historii dla współczesnego życia - samodzielnie odróżnia historię od fikcji literackiej - podaje przykłady legend i baśni oraz wskazuje ich cechy - omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów - dzieli źródła pisane i niepisane na podkategorie	- charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast - opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej - poprawnie posługuje się terminami: zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet - charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu - opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym - poprawnie posługuje się terminami: biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał - wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała biblia pauperum - poprawnie posługuje się terminami: kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun,	- wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski - wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne - poprawnie posługuje się terminem: barok - zaznacza na osi czasu epokę baroku - wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej - z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym - wyjaśnia, czym były kalwarie - poprawnie posługuje się terminem: monarchia absolutna - wymienia uprawnienia monarchy absolutnego - wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce - wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) - opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV	- charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; - opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; - charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; - omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim. - wyjaśnia znaczenie terminów: cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator; - identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; - wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; - omawia przyczyny klęski powstania listopadowego. - zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831),	- wyjaśnia znaczenie terminu Czerwiec 1976 r. - zna daty: wydarzeń czerwcowych (1976), powstania KOR (1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978), pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1979) - wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, porozumienia sierpniowe - przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r. - przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: aksamitna rewolucja, pierestrojka, głasność - zna daty: obalenia komunizmu w europejskich państwach bloku wschodniego (1989–1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozpadu ZSRS (1991) - wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy
--	---	---	--	---

- wyjaśnia, jak sprawdza się wiarygodność źródeł - wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych i ich rolę w przekazywaniu historii - omawia, jak tradycje rodzinne budują więzi między pokoleniami - samodzielnie tworzy proste drzewo genealogiczne - potrafi opisać historię swojej rodziny na podstawie drzewa genealogicznego - poprawnie posługuje się osią czasu i umieszcza na niej wydarzenia - wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery - zna ramy czasowe epok historycznych i rozumie ich uznaniowość - oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er - wyjaśnia znaczenie świąt państwowych dla budowania wspólnoty i podaje przykłady świąt - wyjaśnia znaczenie symboli narodowych dla wspólnoty narodowej i państwowej	Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie – przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich – poprawnie posługuje się terminami: księżę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I – poprawnie posługuje się terminami: relikwie, zjazd	– poprawnie posługuje się terminem: monarchia parlamentarna – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora – poprawnie posługuje się terminem: klasycyzm – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem	bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831); – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej; – wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, represja; – identyfikuje postać Zygmunta Krasińskiego; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego. – wyjaśnia znaczenie terminów: Statut organiczny, kontrybucja;	– zna datę powołania rządu T. Mazowieckiego (1989) - rozdział VI: Polska i świat w nowej epoce – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, pluralizm polityczny – zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), uchwalenia Konstytucji RP (1997), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005) – wymienia reformy przeprowadzone w 1999 r. – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej – wyjaśnia znaczenie terminu referendum akcesyjne – przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE
---	--	--	---	---

- wyjaśnia znaczenie symboli UE dla mieszkańców Polski - wyjaśnia znaczenie obrzędów, tradycji i zwyczajów regionalnych dla budowania wspólnoty i wskazuje ich odmiennosć w różnych częściach Polski - omawia regiony Polski - samodzielnie rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości i podejmuje próby ich odczytania - przedstawia legendy związane ze swoją okolicą i wskazuje w nich elementy poświadczane historycznie i fikcyjne - wyjaśnia, jak historycy wykorzystują mapy do badania przeszłości - wyciąga proste wnioski na podstawie mapy - wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia - wyjaśnia długofalowe skutki rewolucji neolitycznej - wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r. – poprawnie posługuje się terminem: insygnia królewskie – wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława	– poprawnie posługuje się terminami: absolutyzm, absolutyzm oświecony – podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji – poprawnie posługuje się terminami: kolonia, konstytucja – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.) – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną,	– wyjaśnia znaczenie terminu: racjonalizm, mesjanizm; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim. – identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami. – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Konfederacja, Unia; – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa;	– omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO <u>DOBRY:</u> – wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, bitwa graniczna, „polskie Termopile” – zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacja Warszawy (28 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939) – przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski – wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe,
--	---	---	--	--

- porównuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji - ocenia kary zawarte w Kodeksie Hammurabiego - uzasadnia znaczenie osiągnięć pierwszych cywilizacji dla późniejszych epok - porównuje prawa i obowiązki różnych grup społecznych - wskazuje wady i zalety silnej pozycji faraona w Egipcie - wyjaśnia, jak politeizm wpływał na życie Egipcjan - wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny - wskazuje związki między rozwojem pisma a rozwojem państw i społeczeństw - porównuje różne rodzaje pisma i wskazuje ich zalety oraz ograniczenia - porównuje znaczenie pisma w czasach starożytnych i współcześnie - porównuje warunki geograficzne Mezopotamii i	- zaznacza na osi czasu datę: 1076 r. - poprawnie posługuje się terminami: testament, zasada senioratu, senior i juniorzy - wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego - opisuje postać Bolesława Krzywoustego - zaznacza na osi czasu datę 1138 r. - poprawnie posługuje się terminami: gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna - charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim - omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów - przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka - poprawnie posługuje się terminami: rozbięcie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka	- wskazując zauważone podobieństwa i różnice - poprawnie posługuje się terminami: unia personalna, anarchia - wskazuje na mapie Saksonię - wymienia przyczyny anarchii w Polsce - przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora - Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform - charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru - przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski - ocenia postawę Tadeusza Rejtana - poprawnie posługuje się terminami: ambasador, emigracja - poprawnie posługuje się terminem: obiady czwartkowe	- wymienia skutki wojny secesyjnej. - wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie; - zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); - opisuje przebieg wojny secesyjnej; - wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; - dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze. - wyjaśnia znaczenie terminu wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”; - zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); - identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka;	- państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji - opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie - wyjaśnia znaczenie terminu blokada Leningradu - identyfikuje postać Gieorgija Żukowa - wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r. - przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej - wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), Generalny Plan Wschodni, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, Szoa, „Żegota” - charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec - wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch opo-ru - wyjaśnia, jakimi sposobami ludność obszarów okupowanych
---	---	---	--	---

Grecji i dostrzega ich wpływ na rozwój tych regionów - opisuje znaczenie wierzeń i mitów w życiu Greków - wyjaśnia, jak mity greckie wpływały i wpływają na sztukę i literaturę - dostrzega podobieństwa i różnice między ustrojem Aten i Egiptu - podejmuje próby oceny ustroju Aten – wskazuje jego wady i zalety - omawia dokonania najważniejszych filozofów, wskazując podstawowe różnice między ich poglądami - wskazuje cechy charakterystyczne sztuki greckiej - wyjaśnia, jak filozofia wpłynęła na sposób myślenia Greków o świecie i człowieku - dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnym i antycznym teatrem - dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnymi i antycznymi igrzyskami	– charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r. – poprawnie posługuje się terminami: starosta, Szczerbiec – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r. – poprawnie posługuje się terminami: uniwersytet, Orle	– przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w. – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie liberum veto i wolnej elekcji) – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – poprawnie posługuje się terminem: insurekcja – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego	– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck. – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej. – wyjaśnia znaczenie terminu kompania handlowa – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii;	przez Niemców niosła pomoc Żydom – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway, oraz lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej – przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie – zna datę podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939) – podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego (Palmiry, kaźń profesorów krakowskich i lwowskich, Katyń) – omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej – omawia postanowienia układu Sikorski–Majski – wymienia i wskazuje na mapie miejsca
---	---	--	---	---

- wyjaśnia genezę i znaczenie frazeologizmu: koń trojański - wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium - wyjaśnia, co doprowadziło do załamania potęgi Rzymu - wyjaśnia, jak była zorganizowana rzymska armia i dlaczego była skuteczna - przedstawia na mapie najdalszy zasięg imperium - porównuje położenie patrycjuszów, plebejuszów i niewolników - podejmuje próby oceny położenia przedstawicieli różnych grup społecznych - opisuje Rzym jako centrum polityczne, społeczne i kulturalne imperium - wyjaśnia, jak wierzenia Greków wpłynęły na wierzenia Rzymian - wyjaśnia znaczenie łaciny dla rozwoju języków europejskich - podejmuje próby oceny procesu romanizacji z	Gniazda, Akademia Krakowska – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r. – poprawnie posługuje się terminami: Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń – opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.	– wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru – poprawnie posługuje się terminami: burżuazja, Stany Generalne – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI – przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie posługuje się terminem: republika – charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja – wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – poprawnie posługuje się terminem: zamach stanu	– wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej. – wyjaśnia znaczenie terminów: ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych. – wyjaśnia znaczenie terminów: socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.	najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, Monte Cassino, Falaise, Arnhem, Berlin, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku) – wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Delegatura Rządu RP na Kraj, sabotaż – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa – wymienia znaczenie terminów: szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne – identyfikuje postacie: Jana Karskiego, Stepana Bandery – omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki – przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego – zna daty: rozwiązania AK (I 1945), procesu szesnastu (VI 1945), powstania TRJN (VI 1945) – omawia okoliczności i skutki powstania TRJN
---	--	--	---	--

punktu widzenia imperium oraz mieszkańców prowincji - wyjaśnia, dlaczego ślady oddziaływania Rzymu odnajdujemy poza jego granicami - opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie - analizuje przyczyny i skutki prześladowań chrześcijan - porównuje religię rzymską i chrześcijaństwo - analizując mapę, opisuje proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w imperium rzymskim CELUJĄCY: – samodzielnie i trafnie analizuje różnice między historią, legendą a fikcją literacką -porównuje różne formy przekazywania wiedzy o przeszłości (historia, opowieści, legendy) - samodzielnie ocenia wiarygodność źródła, uwzględniając autora oraz cel i kontekst historyczny jego powstania - samodzielnie porządkuje zebrane informacje o historii własnej (lub wybranej)	– wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu – poprawnie posługuje się terminami: Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołd – omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka – zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r. – poprawnie posługuje się terminami: monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r. DOBRY: – porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna – przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	– przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji – przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk – poprawnie posługuje się terminami: legiony, emigracja – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem	– wyjaśnia znaczenie terminów: nacjonalizm, szowinizm, syjonizm; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów; – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet. – wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja; – zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; – przedstawia założenia teorii ewolucji;	– identyfikuje postacie: George’a Marshalla – wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie – przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich – wskazuje okoliczności powstania NATO – wyjaśnia znaczenie terminu Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) – wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej – omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego – omawia sposoby realizacji i skutki Wielkiego Skoku w Chinach – wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach – wyjaśnia znaczenie terminu „Pustynna burza” – wymienia przyczyny konfliktów izraelsko-arabskich
--	--	---	---	--

rodziny w uporządkowaną opowieść - wyjaśnia rolę tradycji rodzinnych w budowaniu tożsamości i więzi międzypokoleniowych - charakteryzuje główne epoki historyczne - przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych - analizuje znaczenie narodu w historii i współczesności - rozumie znaczenie symboli Unii Europejskiej w kontekście integracji europejskiej - porównuje tradycje i kulturę różnych regionów Polski - omawia rolę gwary i dziedzictwa regionalnego - samodzielnie odczytuje ślady przeszłości w swojej miejscowości - w oparciu o zebrane informacje przedstawia historię swojej okolicy - łączy informacje z mapy z innymi źródłami wiedzy - wyciąga trafne i złożone wnioski na podstawie mapy	– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji – charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym – wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela – opisuje system kastowy w Indiach – charakteryzuje wierzenia hinduistyczne – wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń – przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.) <u>DOBRY:</u> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: tubylec – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami – poprawnie posługuje się terminami: kolonia, niewolnik, plantacja – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki	– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny. – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm; – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie; – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w. – wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”,	– przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael – zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1957), lądowania na Księżycu (1969) – omawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny – zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), podpisania układu w Schengen (1985) – identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida de Gasperiego – wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG oraz państwa należące do UE – wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej – zna datę buntów studenckich we Francji (1968) – przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w.
--	--	---	---	--

- podejmuje próbę stworzenia własnej mapy historycznej związanej z wybranym wydarzeniem lub procesem z historii małej ojczyzny - analizuje znaczenie rewolucji neolitycznej dla rozwoju cywilizacji - wyciąga wnioski dotyczące zmian w sposobie życia człowieka - wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii - wskazuje podobieństwa i różnice między Egiptem a innymi cywilizacjami starożytnymi - wymienia i charakteryzuje najbardziej znane dzieła sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutanchamona, popiersie Nefertiti, piramidy w Gizie) - sytuuje w przestrzeni obszary związane z rozwojem pisma (Mezopotamia, Egipt, Fenicja)	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) – wyjaśnia, kim był Perykles – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach – wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich – wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę – zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e. – charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali – omawia różne mity greckie – przedstawia treść Iliady i Odysei – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: koń trojański – opisuje charakter i cele antycznego teatru – przedstawia dokonania nauki greckiej – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej	– opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska – poprawnie posługuje się terminami: antyk, humanizm – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki – charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – poprawnie posługuje się terminem: fresk, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką – poprawnie posługuje się terminami: pastor, celibat, zbór – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – przedstawia skutki reformacji – przedstawia postanowienia soboru trydenckiego	„biali”, wojna partyzancka, ukaz; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim. – wyjaśnia znaczenie terminu odwilż (wiosna) posewastopolska; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim;	– omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Bezpieczeństwa (UB), cenzura przewencyjna, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN), bitwa o handel – identyfikuje postać Józefa Franczaka „Lalusia” – przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej – opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce – omawia przyczyny napływu osadników na Ziemię Odzyskane – przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych – zna datę planu sześcioletniego (1950–1955) – wyjaśnia znaczenie terminów: „wyścig pracy”, przodownik pracy, kułak – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim
--	---	---	---	---

- ocenia znaczenie wynalezienia alfabetu dla rozwoju komunikacji i kultury - wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): pięta Achillesa itp. - wyjaśnia, jak mity greckie kształtowały sposób myślenia i wartości Greków - porównuje demokrację ateńską ze współczesnymi systemami demokratycznymi - podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę - opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi - ocenia rolę sportu w życiu Greków i jego znaczenie społeczne oraz religijne - wyjaśnia różnice w rozumieniu pojęcia republika w antyku i współcześnie - przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski	najwybitniejszych przedstawicieli – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles – zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e. – charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e. – opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego – zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. – zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego – wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem	– poprawnie posługuje się terminami: heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych – przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: pospolite ruszenie – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji Nihil novi (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji Nihil novi – wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	– wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska. – wyjaśnia znaczenie terminów: trójlojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, strajk szkolny, rugi pruskie; – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji. – wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata; – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka;	– wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej – wyjaśnia przyczyny i skutki oraz opisuje przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. – omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce – przedstawia przebieg obchodów milenijnych – zna datę nowelizacji Konstytucji PRL (1976) – omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa – wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka – opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – określa cele i opisuje działalność KOR-u – wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy
---	---	---	--	--

- analizuje przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - porównuje starożytny Rzym ze współczesnymi wielkimi miastami - porównuje rozrywki starożytnych Rzymian ze współczesnymi i poddaje je ocenie moralnej - opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie - ocenia, które z dokonań Rzymian było najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź - wyciąga wnioski dotyczące trwałości dziedzictwa rzymskiego - potrafi uzasadnić atrakcyjność chrześcijaństwa dla różnych grup społecznych w Rzymie (np. niewolników, ludzi ubogich)	– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw – uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego – wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa – zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e. – wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – poprawnie posługuje się terminami: arras, krużganki, mecenał – charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika – przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego – przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: innowierca – nazywa świątynie różnych wyznań	– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem; – omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady; – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji; – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w. – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe; – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);	Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarność” – omawia przebieg wydarzeń sierpniowych – charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminu pucz Janajewa – identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Giennadija Janajewa – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS – podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – przedstawia następstwa wyborów czerwcowych – omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza – wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE – przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE <u>BARDZO DOBRY:</u> – identyfikuje postacie: Władysława Raginisa,
--	---	--	---	---

	zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego – przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r. – wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów – charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego – zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 962 r.	– wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej – przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki wolnych elekcji – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim) – charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: cło	– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; – przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich. – wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy; – zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim;	Franciszka Kleeberga, Tadeusza Kutrzeby – przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow – wymienia i charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski – zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941) – przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1940 – zna daty: blokady Leningradu (1941–1944), bitwy o Moskwę (XI–XII 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943), bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943) – przedstawia przebieg działań wojennych na
--	---	---	---	--

	– omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I – wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej – wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne – przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. – przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji – zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r. – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem – opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza – wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego	– opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia – wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) – uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową – wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce – poprawnie postępuje się terminami: haracz, ekspansja – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)	– wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami. – wyjaśnia znaczenie terminu endecja; – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w. – wyjaśnia znaczenie terminu modernizm; – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej	- froncie wschodnim w latach 1941–1943 – przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich – wyjaśnia znaczenie terminów: szmalcownicy, Babi Jar, Ponary – zna datę konferencji w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Josipa Broza-Tity – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców – przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów – zna daty: bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943) – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera – wskazuje na mapie obszary opanowane przez
--	---	---	--	---

	– charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka – przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie benedyktyńska praca – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne – przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu – charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego – przedstawia najstarsze państwa słowiańskie – wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody	– wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: liberum veto – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw – charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu sarmatyzm – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji – poprawnie posługuje się terminami: manufaktura, cło, import, eksport – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia	na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w. – wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting; – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami. – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach; – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna	Japończyków do końca 1942 r. – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji – wyjaśnia znaczenie terminów: Lend-Lease Act, operacja „Market Garden”, operacja „Bagration”, taktyka żabich skoków, kamikadze – zna daty: podpisania Karty atlantyckiej (VIII 1941 r.), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944 i I 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945) – identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Douglasa MacArthura, Bernarda Montgomery’ego – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej – charakteryzuje działania na frontach w latach 1944–1945
--	---	---	--	---

	– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami – przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami – opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – ocenia postawę Bezpryma – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego – charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego – omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego – przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy – opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego	władzy królewskiej we Francji – wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej – charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy – wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” – wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim	błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych. – wyjaśnia znaczenie terminu U–boot, ofensywa; – identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku	– wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, volkslista, gadzinówka, Akcja Specjalna „Kraków”, „granatowa” policja, Pawiak – identyfikuje postać Hansa Franka – przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją – przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia cele deportacji Polaków w głąb ZSRS – zna daty: walk o Narwik (1940), walk o Tobruk (1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga
--	---	--	---	--

	– opisuje kolonizację na ziemiach polskich – przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami – przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa – przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu	– opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty – poprawnie posługuje się terminem: bojkot – podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA – poprawnie posługuje się terminami: konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka – wyjaśnia sens powiedzeń: Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w. – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.	- państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych. – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa; – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; – wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej. – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe;	– wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie - omawia okoliczności powstania układu Sikorski–Majski – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii Andersa – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej – wyjaśnia znaczenie terminów: cichociemni, dywersja, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa – zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939), akcji pod Arsenałem (1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Jana Bytnara „Rudego”, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj
--	---	---	---	--

– wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle – opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego – wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji Nihil novi <u>BARDZO DOBRY:</u> – wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia – wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej – wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty – objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym	– wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki - Rejtan – Upadek Polski – charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce	– zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji. – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Błękitna Armia; – zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy. – wyjaśnia znaczenie terminów: Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna; – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.;	– wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ/AK – wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich – charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy – opisuje postawy Polaków wobec Holocaustu – opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim – wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Ostra Brama” – zna datę operacji „Ostra Brama” (VII 1944) – omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie – charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego – wyjaśnia znaczenie terminu Niepodległość („NIE”)
---	---	---	---

	– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa – wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem – wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe – przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego – wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną – opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy – wyjaśnia genezę biegów maratońskich – opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków	– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa – opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Racławice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego – przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: monarchia konstytucyjna – poprawnie posługuje się terminami: jakobini, dyktatoriat – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem	– przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie – wskazuje cele ich działalności. – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal; – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów. – wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski; – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; – charakteryzuje działalność Ligi Narodów;	– identyfikuje postać Edwarda Osóbki-Morawskiego – przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie – opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego – wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, powstanie berlińskie, cztery D: denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja – zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), ogłoszenia planu Marshalla (1947), przemówienia W. Churchilla w Fulton (1946), ogłoszenia
--	---	--	--	---

	– omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków – przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi – omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej – porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej – wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium – wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy – wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: chleba i igrzysk! – wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa – opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	– przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyktatoratu – przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoratu – poprawnie posługuje się terminem: blokada kontynentalna – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona – poprawnie posługuje się terminami: taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem	– charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno. – wyjaśnia znaczenie terminów: marsz na Rzym, antysemityzm, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo; – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejścia władzy przez Adolfa Hitlera; – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów. – wyjaśnia znaczenie terminów: noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm; – zna daty: przejścia przez Benito Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejścia pełnej władzy w	- doktryny Trumana (1947), blokady Berlina Zachodniego (1948-1949) – przedstawia polityczne skutki II wojny światowej – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego – zna daty: powstania RWPG (1949), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (1956) – identyfikuje postać Imre Nagya – przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia – wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r. – przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r. – zna datę powstania Chińskiej Republiki Ludowej (1949) – wyjaśnia znaczenie terminów: czerwona księżyczka, neokolonializm – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w
--	---	---	---	---

	– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja prawa – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej – tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy – wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę – omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym – przedstawia legendę o św. Graalu	– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo – charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach <u>BARDZO DOBRY:</u> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: astrolabium – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan	- Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); – wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli. – wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag; – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. – wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka; – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinie skróty: WKP(b);	- Chinach po II wojnie światowej – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki – opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego – przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach – zna datę wojny o niepodległość Izraela (1948–1949) – identyfikuje postać Saddama Husajna – omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości – opisuje charakter konfliktu bliskowschodniego – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie
--	--	--	---	--

	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane – przedstawia historię najśłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości – porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapituła – porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego – podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych – wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański – uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do	- skierowali swoje wyprawy drogą na zachód – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: konkwistador – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów – poprawnie posługuje się terminami: attyka, arkada, kopuła do opisu budowli renesansowych – charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę czyj kraj, tego religia – przedstawia na mapie podział religijny Europy – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów	– identyfikuje postacie: Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r. – przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym. – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm; – identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce. – wyjaśnia znaczenie terminu appeasement; – zna daty: Anschlussu Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – wymienia postanowienia konferencji	– identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Aleksandra Dubčeka – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w. – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Beneluks, unia celna – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej – przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60. – wymienia hasła ruchów kontestatorskich – wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA – wymienia skutki obrad soboru watykańskiego II – prezentuje poglądy ruchów walczących o prawa kobiet w XX w.
--	---	---	---	---

	najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski – wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski – opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem – wyjaśnia zasadę senioratu – wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza – przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki – wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za	– przedstawia zasady obowiązujące jezuitów – poprawnie posługuje się terminami: sejm walny, sejmiki ziemskie – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmu walnego – wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczaom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego – poprawnie posługuje się terminem: hołd lenny – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki – poprawnie posługuje się terminami: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna	w Monachium. – wyjaśnia znaczenie terminu remilitaryzacja; – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny Anschlussu Austrii; – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej. – wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa; – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejścia władzy przez Józefa Piłsudskiego. – wyjaśnia znaczenie terminu nacjonalizacja; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI	– omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich – opisuje walkę o równouprawnienie rasowe – wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70. – charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej – przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego – przedstawia realia funkcjonowania podziemia niepodległościowego – przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – przytacza metody terroru stosowane przez komunistów – wyjaśnia, jak propaganda komunistyczna propagowała ideę Ziemi Odzyskanych – wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców
--	--	---	---	--

	najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka – charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński – wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiazania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki – przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmiku	– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu – opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę – poprawnie posługuje się terminami: katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni	1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę. – wyjaśnia znaczenie terminu Orleńskie; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską;	zamieszkujących Ziemię Odzyskaną – przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziemi Odzyskanych z Polską – wymienia przykłady filmów o losach Ziemi Odzyskanych i ich mieszkańcach – przedstawia okoliczności powstania PZPR – przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego – omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu – przedstawia założenia Konstytucji PRL z 1952 r. – opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła – zna datę wystosowania listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965) – identyfikuje postać Romka Strzałkowskiego – omawia proces odwilży – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim
--	--	---	--	---

	walnego: izby poselskiej oraz senatu CELUJACY: – wyjaśnia pojęcie ewolucji – charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka – porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach – przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii – wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii – opisuje etapy pochówku faraonów – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel – wyjaśnia terminy: synagoga, rabin – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce – podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do	– poprawnie posługuje się terminami: Artykuły henrykowskie, pacta conventa – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.) – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych – przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską	– omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku. – wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, „cud nad Wisłą”, koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, „bunt” Żeligowskiego; – zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfańtego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko- bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich,	– wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemickiej w Polsce w 1968 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: List 34, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO) – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z Marca 1968 r. i Grudnia 1970 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego, Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera – wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka nie przyniosła spodziewanych rezultatów – przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r. – przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków – wyjaśnia znaczenie terminów: drugi obieg,
--	--	---	--	--

	pisma greckiego oraz do łaciny – opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse’a, język migowy) – wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii – wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego – opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa – wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazelogizmy mitologiczne): objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantara, nić Ariadny – opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi – charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym – przybliży postać i dokonania Archimedesza	– wskazuje na mapie Perejaśław – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejaśławiu (1654 r.) – wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie – omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.) – charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa	– przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich. – wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja; – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); – wymienia postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfatego, Władysława Grabskiego. – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie; – wymienia postanowienia małej konstytucji; – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza;	Wolne Związki Zawodowe (WZZ) – identyfikuje postacie: Stanisława Pyjasa, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego – przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w. – zna daty: powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980), zamachu na Jana Pawła II (V 1981) – identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicz, Andrzeja Gwiazdy, Mehmeta Alego Ağcy – omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności” – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r. – zna daty: pacyfikacji kopalni „Wujek” (XII 1981), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984)
--	---	--	--	--

	– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę – przedstawia siedem cudów świata – wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego – wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu republika przez Rzymian i współcześnie – przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski – przedstawia postać Hannibala i wojny punickie – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie – przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera – przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności – opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie	– podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego – poprawnie posługuje się terminami: putto, ornament – wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa – poprawnie posługuje się terminem: hugenoci – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera – poprawnie posługuje się terminami: purytanie, nowa szlachta, rojaliści – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau	– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926. – zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); – wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; – identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej. – wyjaśnia znaczenie terminów: Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie; – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego	– przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego, w tym przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie – charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego – przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce – zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez Gorbaczowa (1985), puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991), rozwiązania ZSRS (XII 1991) – charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając
--	---	--	--	--

	– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź – przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona) – wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów – wyjaśnia, jak zmieniał się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem – wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król” – przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego	– poprawnie posługuje się terminem: ateizm – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia – charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw – opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku – przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown – omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego; – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni; – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja; – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni	powstanie niepodległych państw w Europie – wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego – wyjaśnia znaczenie terminów: „gruba linia”/„gruba kreska”, ustalenia z Magdaleny – zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Bronisława Geremka, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego – wyjaśnia znaczenie terminu „wojna na górze” – zna daty: rozwiązania PZPR (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), reformy administracyjnej (1999) – identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia koszty społeczne reform gospodarczych
--	--	--	--	---

– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu – przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie – znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia – znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju – wymienia pozostałości bytowania ludów przedstawiąńskich na ziemiach polskich	– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III – poprawnie posługuje się terminem: prawa kardynalne – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego – wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce	(1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko-żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa; – wyjaśnia znaczenie terminów: ekspresjonizm, impresjonizm; – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych. – wyjaśnia znaczenie terminów: formizm, modernizm, funkcjonalizm;	– charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka – zna daty: wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), obecności polskich żołnierzy na wojnach w Afganistanie (od 2002) i Iraku (2003–2008) – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej – wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO <u>CELUJĄCY:</u> – ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r. – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941
--	---	---	---

– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim – omawia dokument Dagome iudex i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich – wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego – wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych – przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego	(Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie – poprawnie posługuje się terminem: uniwersał – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia	– identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej; – wyjaśnia znaczenie terminu: Zaolzie, eksterytorialność; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop– Mołotow	– wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS – wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów – ocenia postawy wobec Holokaustu – omawia działania wojenne na morzach i oceanach – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny – przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagañ na morzach i oceanach – przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej – ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii – porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec społeczeństwa polskiego
---	---	--	---

	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju – przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj – wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo – ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę	znaczenie tej bitwy dla losów powstania – przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji – poprawnie posługuje się terminem: radykalizm – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: Rewolucja pożera własne dzieci – przedstawia skutki rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu – przedstawia etapy kariery Napoleona	– charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zolza do II Rzeczypospolitej; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. <u>BRADZO DOBRY:</u> – wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza. – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze	– omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej – przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych – charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala – wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją – przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu – ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów – opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich – omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego – ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną
--	---	---	--	---

		– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia – omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii – opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji – omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej	- i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynaleźienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej. – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, manifest komunistyczny; – zna datę wydania Manifestu komunistycznego (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego. – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim;	– ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego – ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej – wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie – ocenia znaczenie powstania ONZ – ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec – charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina – charakteryzuje sposób sprawowania władzy i politykę prowadzoną przez N. Chruszczowa – opisuje proces dekolonizacji Indochin – charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce – charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości – omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny
--	--	---	--	---

		– wskazuje na mapie Somosierrę – opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk <u>CELUJACY:</u> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizację prekolumbijskiej – wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni – poprawnie posługuje się terminem: perspektywa	– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami. – zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831); – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim. – zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832); – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim; – identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego,	– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu – ocenia rolę mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim – omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej – ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej – wyjaśnia znaczenie terminów: kontrkultura, laicyzacja, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny – omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich i pacyfistycznych – wymienia przejawy terroryzmu politycznego – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w.
--	--	---	--	---

		– podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę – charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej – przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki	Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości. – zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa. – zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); – identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec. – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie	– ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II – ocenia postawę żołnierzy wyklętych – ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu – podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie – omawia przebieg odbudowy Warszawy – określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu – ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziemi Odzyskanych – ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu – ocenia postawę W. Gomułki wobec wydarzeń poznańskich – ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. – ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL – wymienia przedstawicieli polskiej szkoły filmowej
--	--	---	---	---

		– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ Artykułów henrykowskich i pacta conventa na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie	- sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji. – wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika; – zna datę ogłoszenia encykliki Rerum novarum (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia. – wyjaśnia znaczenie terminu: historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm; – zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera,	– opisuje normalizację stosunków między Polską a Republiką Federalną Niemiec – ocenia okres rządów E. Gierka – wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją – ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego – ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej – przedstawia rolę Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego – wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce – ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.
--	--	--	--	---

		– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.) – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków – przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego – opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmów – wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym	– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.; – wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”. – wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa; – zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;	– omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r. – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem – wymienia korzyści, jakie przyniosły Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO
--	--	---	--	---

		– charakteryzuje barok jako epokę kontrastów – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV – wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej - wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania Wielkiej encyklopedii francuskiej – poprawnie posługuje się terminami: Kongres, Izba Reprezentantów – - charakteryzuje ustrój polityczny USA – charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej	– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; – opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim; – wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna; – zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897); – identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojłowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów;	
--	--	--	---	--

		– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie – charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki – wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej – przedstawia przyczyny klęski Napoleona – wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych – wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków	– omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji; – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r. – wyjaśnia znaczenie terminu ogródki jordanowskie, – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech;	
--	--	---	--	--

		– podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)	– opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech. – wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy; – zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; – omawia przebieg rewolucji lutowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji. – wyjaśnia znaczenie terminu: Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich; – zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa	
--	--	---	---	--

			Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji. – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec; – wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, pucz, indoktrynacja; – zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech.	
--	--	--	--	--

			– wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. – wyjaśnia znaczenie terminów: funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja; – identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym. – zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej.	
--	--	--	---	--

			– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego. – zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.; – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki. – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja; – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego,	
--	--	--	---	--

			Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej; – zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego. – zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931);	
--	--	--	--	--

			– opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców. – wyjaśnia znaczenie terminów: skamandryci, awangarda; – zna datę reformy szkolnictwa (1932); – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi- Mostowicza, Hanki Ordonówny; – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej. – zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie;	
--	--	--	--	--

			– charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow. <u>CELUJACY:</u> – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza. – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w. – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej	
--	--	--	--	--

			w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego. – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia. – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego. – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych. – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw. – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.	
--	--	--	--	--

			– zna datę ustanowienia 1 maja Świątem Pracy (1889); – porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie. – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w. – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego. – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego. – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym	
--	--	--	---	--

			ziem polskich pod zaborami; – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc. – ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim. – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy. – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków. – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na	
--	--	--	--	--

			sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno. – wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli. – ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina. – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej. – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki appeasementu dla Europy.	
--	--	--	---	--

			– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości. – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem. – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej. – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli. – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego	
--	--	--	--	--

			na sytuacji gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdańskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych. – ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym. – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.	
--	--	--	--	--